

נאמר של נייר

גלות ומולדת עליפי עמוס קינן * ספר החושף את הרהב

המהפכני * מסיכת המוות של תרבות יהודי גרמניה * האהבה

תולדת „פחד גבהים” * „הקאמרי” משכיח את שמו של יוסף מילוא

תרגום

השפלת המערב

הדרכון של וידיאדור סוראז'פרד נאי-פול בריטי, למרות שהוא נמנה עם אומות רבות. הוא נולד בטרינידאד למושפחת מהגרים מהודו, ונחשב כיום החשוב ביותר סופרים הבריטיים. הוא בן 45, ובמשך 23 שנים פירסם 14 ספרים, שזיכוהו בפרסים ספרותיים רבים משל יותר מסופר אחר בדרומנו. ו.ס. נאיפול מגדיר עצמו כאדם „לא עבר, בלא שישלת יחסין ונפול מסורת כלשהי”, מצב אנושי שהוא מתאר בכל ספריו עד כה.

ו.ס. נאיפול משמש באנגליה סמל לניקמת ילדי האימפריה הבריטית על התרבות הבריטית. הוא החשוב והבולט בקבוצה של סופרים „ילידים” השומרים על גחלת החיוניות של הסיפור הבריטי, שבלעדיהם הייתה הופכת סיפורת פרוכניציאית לית, הנחותה מסיפוריות רבות וביניהן העברית.

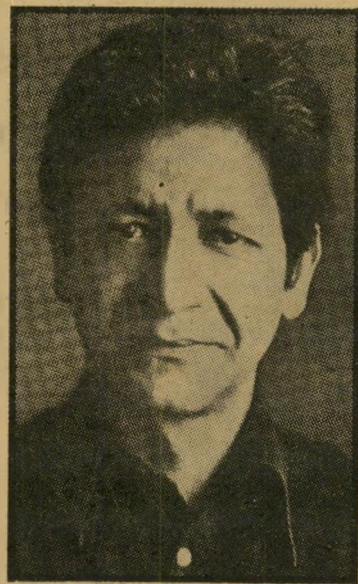
בימים אלה ראה אור לראשונה ספר פרי עטו של ו.ס. נאיפול בעברית. הספר הוא אנשי גרילה, ועלילתו מתרחשת באי שטוף-שמש שבו מתמודדים יצריהם והשקפות עולמם של לבנים, הודים, שחור רים ובני גזעים מעורבים. במהלך הילכך דותם במערבולת מהפכנית.

הנפש הפועלת המרכזית באנשי גרילה היא זו של רוש, גבר לבן, גיבורי-מחלת מדרום-אפריקה, ליבראל לוחם שנמלט מהכלא, חי תקופת-מה באנגליה, ומצא לבסוף מיקלט באי בים הקאריבי. בעיקר בותיו מגיעה לאי פילגשו האנגליה, ג'ין, שהיא מהפכנית-של-טרקלינים טיפוסית.

עלילת הסיפור נפתחת במסע שעורכים בני הזוג במכונית, ברחובות האי, המוכי תמים בסיסמות כמו: „שחור בסיסי, אל

* ו.ס. נאיפול, „אנשי גרילה”, תרגום: אהרון אמיר, הוצאת „מזמרה ביתן מודן”, 201 עמודים (כריכה רכה).

תצביע, פיקוח על הילודה מוסימה נגד הגזע ה„כוש” שניהם נוסעים לבקר ב-„חנות תראשקוס” שהיא „קומנה עמי מית למען הארץ והמהפכה” המנוהלת על-ידי ג'יימס אחמד (תאג'י) ומופעלת בידי קבוצת נערי שוליים בני האי. ג'יימס אחמד משמש דגם טיפוסי של מהפכן בן „העולם השלישי” שבנה את דימויו ה-

ו.ס. נאיפול

ניקמת ילדי האימפריה

מהפכני בטרקליני השמאל הלונדוני, וגו' רש מהאיים הבריטיים בשל מעשה מגונה.

* „חנות תראשקוס” היא החווה שמשך כיר היתקלף ב„אנקת גבהים” תוך שהוא מעדיף להתגורר בטידה שעל שמה קרוי טיפיה המפורסם של אמילי ברנטה.

אותה, כאקט ברור של השפלת המערב, ערכיו, וגם המהפכה שהוא מתאמץ לייבא ל„עולם השלישי”.

אנשי גרילה הוא ספר מעולה ביותר, הבוחן מבעד לשיני צידי המטבע את ריקני, תוך שהוא חושף את קטנוניותו בין גלגלי ההיסטוריה. נאיפול מצליח להוקיע, בעזרת סיפור מרתק, את הרהב והלעג של הסיסמות המהפכניות לשינוי פני העור. לם. זהו אחד הספרים הכנים והמעולים שתורגמו לעברית בשנים האחרונות, וזאת למרות תרגומו ה„סיפורתי” היומריני-מדי של אהרון אמיר.

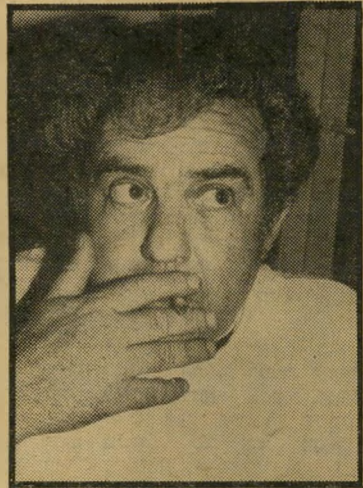
ספרים מומלצים

שורשים

אחד המאפיינים של חברת מהגרים ש-השלימה את תהליך גיבושה הפוליטי, הוא הניסיון לצאת אל שורשי-התרבות של ה-קבוצות האתניות השונות המרכיבות את-תה. במגמה של שימור ואיזכור המקורות-כפי שהדבר נעשה — בשיא מיסחורו — בשורשים של היילי.

מיפעל חשוב ביותר באיכותו וברמתו, שתכליתו הבאת המורשת התרבותית וה-רוחנית של עדות ישראל השונות במערב ובמזרח. נעשה על-ידי הוצאת עם עובד ואברהם שטאל בספר עדות ישראל* הקובץ מכיל פרקים על הקהילות היהודיות בגרמניה, מארוקו, עיראק, תורכיה ותימן, תוך שכל קהילה מוצגת בעזרת יצירות סיפורת, פירקי הווי ותולדות שלה. הפרק הראשון בקובץ עוסק ביהדות גרמניה, תוך תיאור עובדות ומעשים המי-שקפים את איכותיה של יהדות זו. מעור

* „עדות ישראל, פירקי סיפורת, הווי והיסטוריה” בעריכת אברהם שטאל, כרך א, הוצאת „עם עובד”, 460 עמודים, (כריכה קשה).

עמוס קינן

הוא ידע שאין לו מולדת

ועתה היו לו ארונים חדשים. הארון החדש לקח לעצמו את הנער החדש. ליהוא לא היה אכפת, והוא לא ידע אם טוב לו או רע, ולא ידע שאינו יודע אם טוב לו או רע, אבל עכשיו ידע בכיבוד את הדבר שחש כל ימיו. הוא ידע שאין לו מולדת.

אנתולוגיה ישראלית

גבו והווה את לילות הכוכבים הרחוקים, של המולדת הרחוקה. יום אחד הצתה פלוי נתו של הכשדי נהר קטן, ונאמר לו שזה נהר הירדן.

מעבר לנהר היו נקעות עטורות כרמי זיתים, והיה ריח מוכר. שוב לא יכול היה להירדם. הריח היה מתפשט מסביבו ואי אפשר היה לעמוד בו. כיום היו הולכים, איש לא ניסה לעצור אותם. היו נדרות אבנים קטנות ועל הנדרות היו מטפסות גפנים. ויום אחד ראה יהוא איי-לה נסה אל חורש אלונים עבות, ואשה צעירה שחורת עין וצמחה עולה מן המעיין וכד מים על ראשה. ליד האשה הלך נער קטן, כבן שבע.

כמעט זה נעצר הנצח והפך למראה קפואה, וכמראה ראה יהוא את מותו. הארון לקח את האשה, וליהוא נתן את הנער הקטן. האשה לא הכירה את יהוא. כמעט הראשונה בחייו, חדל יהוא להי-זות. ליבו היה ריק, מוחו היה ריק, שום תשוקה לא היתה בו. הוא היה ממולל עלה, מנפה להריח אותו, ובפילו ארצה בחינם הדעת. המילחמה הפתיימה לפתע, הצבי-את החלו את מצערים צבחה. במקום נותר, כרגיל, חיל מצב, אך הארון הכשדי העדיף את נחלתו הרחוקה. הוא מת כמה שבועות לאחר שהצו את הירדן, במדבר,

ועושים בו ככתוך שלהם. הוא היה הווה כרם זיתים, חולם מעין מפכה בין הפל-עוב, רואה איילה נכהלה נסה אל חורש של אלונים, ואשה צעירה עולה מן המעיין עם כד על ראשה. הוא ידע שאותה אשה צעירה, היתה אמו.

גם בכפר הנאה בעמק המזריק, היו כרי-מי זיתים והיו עונות מים, ונשים צעירות היו עולות מן המעיין וכד מים על ראשן ולפעמים היתה איילה נכהלת נסה אל חורש האלונים העבות. אבל הזיתים היו אחרים, ואף אחת מן הנשים הצעירות שחורות העין והצמחה, לא היתה אמו.

כאשר החליט יהוא לברוח, כבר היה מאוחר. הוא ידע היטב היכן הוא המי-לדת. הרחק הרחק, דרומה ומערבה, מעבר לנהרות אדירים ומעבר למדבר הגדול והנורא. הוא גם ידע שאי אפשר לו כלל לברוח, ושכל מי שניסח למצוא את מולדתו, היה מוקע על כלונס ונשמתו היתה יוצאת בייסורים קשים. ואף על פי כן החליט לברוח. אלא שכבר היה מאוחר. המלך גיים את צבאו למלוחמה.

אדונו הכשדי רכב על סוף אביו, ויהוא היה עם נישואי הבלים. הצבאות נעו כמו נחילי ארבה עצומים, צלחו נהרות וטיפפו על הרים ובדרכם אכלו את טוב הארץ. כלילות הכוכבים, היה הוא שוכב על

גלות

בגיליון החדש של פרחה — עיתון ספרות (גיליון 21), רואים אור שיבעה סיפורים קצרים מאת עמוס קינן. אחד מהם, גלות, רצ"ב במלואו:

בן שבע, יהוא נעקר מזרועות אמו. הבשרי, אשר לקח אותו בשבי, בכפר קטן ליד עזמרון, הוביל אותו הרחק הר-חק, לאם לאם, אל הצפון הרחוק. שמו של הכשדי לא נודע לנו. הוא קיבל בכפר על שירותו הצבאי הממושך, נחלה קטנה בכפר, בעמק קטן מזריק וגשום, לא הרחק ממצואו של נהר ה-חדקל.

היום הכפר שוב אינו קיים, ואפילו תל אינו מתנשא על חורבותיו. אבל אז, בימים ההם, היתה בכפר מירה נאה בניה אבן, ובה גר אדון האחוזה. באחד האג-פים, היו כמה עשרות נערים ונערות. אלה היו מסופקים לאורחים רמי המעלה, שהיו מגיעים למקום בעסקי הממלכה, יהוא לא ידע כלל אם רע לו או טוב לו, כי אלה היו חיו. ואף על פי כן, אף על פי שלא ידע כלל רע לו או טוב לו — ואפילו לא ידע שאינו יודע אם רע לו או טוב לו — מפעם לפעם היו עולים בו געועים עזים, ככירים. בתקופת אותו הגעועים, היה זקוק בש-תיקה, אנשים היו מלטפים את אבריו